

Χορήγηση φαρμάκων από το στόμα

4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας Θράκης

Όροι Χρήσης

Το πρωτόκολλο νοσηλευτικής πρακτικής, που ακολουθεί, αναπτύχθηκε από κλινικούς νοσηλευτές της 4^{ης} ΥΠΕ, πρωταρχικά για εφαρμογή στα νοσηλευτικά τμήματα της οικείας περιφέρειας.

Περιγράφει τον τρόπο προσέγγισης και διαχείρισης κάποιων κοινών ή περισσότερο πολύπλοκων καταστάσεων, που μπορεί να προκύψουν κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας. Η ανάπτυξή του βασίστηκε, όπου ήταν δυνατόν, στα στάδια της νοσηλευτικής διεργασίας (νοσηλευτική εκτίμηση, διάγνωση, σκοποί, παρεμβάσεις-αιτιολόγηση και εκτίμηση αποτελέσματος).

Παρέχει σχετικά περιορισμένες πληροφορίες, αναφορικά με την αιτιολογία και το θεωρητικό υπόβαθρο των καταστάσεων που περιγράφει, καθώς ο πρωταρχικός σκοπός ανάπτυξής του δεν υπήρξε η θεωρητική κατάρτιση, αλλά η υποστήριξη και τεκμηρίωση της νοσηλευτικής πρακτικής.

Κάθε πρωτόκολλο νοσηλευτικής πρακτικής εκπορεύεται από τα επαγγελματικά δικαιώματα των νοσηλευτών (ΠΔ 351/89), αλλά και των δικαιωμάτων των ασθενών όπως αυτά ορίζονται από τις διατάξεις του νόμου 2071/92.

Για την ανάπτυξή του συνεργάστηκαν κλινικοί νοσηλευτές από διάφορα τμήματα και ειδικότητες. Σε κάθε περίπτωση, υπήρξε προσπάθεια για επίτευξη ομοφωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων και της επιτροπής νοσηλευτικών πρωτοκόλλων. Ωστόσο, οι κατευθυντήριες οδηγίες που παρέχονται δεν αντιπροσωπεύουν απαραίτητα όλους τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία.

Το πρωτόκολλο που ακολουθεί δεν υποδεικνύει τον αποκλειστικό τρόπο παροχής νοσηλευτικής φροντίδας, χαράσσει όμως, οπωσδήποτε, το γενικό πλαίσιο. Μικρές διαφοροποιήσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε ασθενούς, μπορεί να είναι αποδεκτές ή και απαραίτητες. Ανάλογες διαφοροποιήσεις μπορεί να προκύψουν και από καταστάσεις ή συνθήκες που δεν μπορούν να προβλεφθούν από την παρούσα έκδοση.

Το πρωτόκολλο υπόκειται σε αναθεώρηση κάθε δύο χρόνια, εκτός αν νεότερα επιστημονικά δεδομένα ή τα αποτελέσματα από την αξιολόγηση της εφαρμογής του, ορίζουν διαφορετικά. Με δεδομένο τον περιορισμό των ανθρώπινων πόρων, η ομάδα ελέγχου και αξιολόγησης δεσμεύεται να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για συστηματική αξιολόγηση και περιοδική επικαιροποίηση του πρωτοκόλλου.

Χορήγηση φαρμάκων από το στόμα

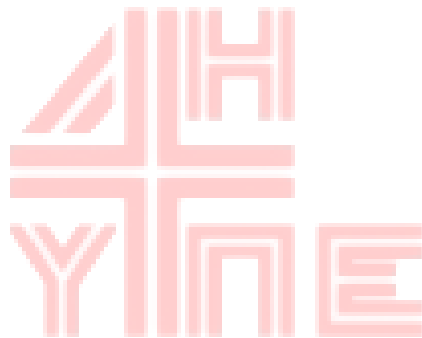
Πρωτόκολλο της 4^{ης} Υγειονομικής Περιφέρειας Μακεδονίας & Θράκης

Ημερομηνία έγκρισης:

1/10/2012

Ημερομηνία αναθεώρησης:

1/10/2014

Οκτώβριος 2012

© 2012 4^η ΥΠΕ.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται αναδημοσίευση της έκδοσης σε οποιαδήποτε μορφή, ολόκληρης ή μέρους αυτής, χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του εκδότη

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of the Publishers

Χορήγηση φαρμάκων από το στόμα

Εισαγωγή

Τα φάρμακα που χορηγούνται από το στόμα απορροφώνται από το βλεννογόνο του στομάχου ή του λεπτού εντέρου και μπορεί να βρίσκονται σε στερεή ή υγρή μορφή.

Ενδείξεις Εφαρμογής

- ◆ Ανακούφιση από συμπτώματα (πόνος, ναυτία κλπ)
- ◆ Διάγνωση νόσων (πχ σκιαγραφικές ουσίες)
- ◆ Πρόληψη νοσημάτων
- ◆ Θεραπεία νοσημάτων

Νοσηλευτική εκτίμηση

Η νοσηλευτική εκτίμηση πριν την εφαρμογή του πρωτοκόλλου θα πρέπει να εστιάζει στα εξής:

- ◆ Ιατρική οδηγία σχετικά με την ακριβή δοσολογία
- ◆ Προηγούμενες αλλεργίες στη συγκεκριμένη δραστική ουσία
- ◆ Ιστορικό ασθενούς ώστε να γίνεται σωστά η χορήγηση των φαρμάκων (πχ σε ασθενή που πάσχει από σακχαρώδη διαβήτη, η ινσουλίνη γίνεται πριν το γεύμα ενώ τα αντιδιαβητικά δισκία χορηγούνται ταυτόχρονα με το γεύμα ή αμέσως μετά)
- ◆ Εκτιμήστε την κλινική κατάσταση του ασθενή, ανάλογα με το προς χορήγηση φάρμακο (π.χ. έλεγχος ΑΠ και καρδιακής συχνότητας πριν τη χορήγηση αντιυπερτασικών και β' αναστολέων, ή π.χ. έλεγχος του επιπέδου συνείδησης πριν τη χορήγηση ηρεμιστικών κλπ)
- ◆ Εκτιμήστε το γνωστικό επίπεδο του ασθενή για να διαπιστώσετε αν είναι σε θέση να λάβει μόνος του την αγωγή.
- ◆ Ενημερώστε το γιατρό για τροποποίηση της οδού χορήγησης του φαρμάκου, εάν ο ασθενής αδυνατεί να πάρει οτιδήποτε από το στόμα.
- ◆ Εκτιμήστε την κατάσταση της στοματικής κοιλότητας του ασθενή.

Νοσηλευτική Διάγνωση

Η νοσηλευτική διάγνωση θα μπορούσε να περιλαμβάνει τα παρακάτω:

- ➡ Ναυτία και έμετος που σχετίζονται με διάφορες παθολογικές καταστάσεις.
- ➡ Οξύς ή χρόνιος πόνος που σχετίζεται με διάφορες παθολογικές καταστάσεις.
- ➡ Κίνδυνος αυτοτραυματισμού που οφείλεται σε διαταραχές του επιπέδου συνείδησης.

Αναμενόμενα αποτελέσματα παρέμβασης

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα μπορούσαν να συνοψισθούν στα παρακάτω:

- Ο ασθενής ανακουφίζεται από τον πόνο.
- Ο ασθενής δεν παραπονιέται για ναυτία ή εμέτους.

Απαραίτητο υλικό

- Τροχήλατο φαρμάκων με νεφροειδή μιας χρήσης
- Τα προς χορήγηση φάρμακα

- Ποτηράκια χορήγησης φαρμάκων μιας χρήσης
- Ποτηράκια νερού μιας χρήσεως
- Καλαμάκια
- Κοπτήρας για τις ταμπλέτες
- Νεφροειδές για υποδοχή χρησιμοποιημένων υλικών
- Κάρτες φαρμάκων (κάρτα νοσηλείας) ή ντοσιέ ιατρικών οδηγιών
- Γάντια ελαστικά μη αποστειρωμένα

Εφαρμογή πρωτοκόλλου

Χορήγηση φαρμάκων από το στόμα

Ενέργεια	Αιτιολόγηση
1. Πραγματοποιήστε υγιεινή των χεριών	Πρόληψη οριζόντιας μετάδοσης λοιμώξεων
2. Οργανώστε το υλικό	Προαγωγή της αποτελεσματικότητας
3. Επιβεβαιώστε την ταυτότητα του ασθενή	Πρόληψη λάθους
4. Εξηγήστε τη διαδικασία στον ασθενή, ενημερώστε τον για το είδος, τη δόση, το αποτέλεσμα του φαρμάκου που θα πάρει και εξασφαλίστε πληροφορημένη συναίνεση	Αύξηση της συνεργασίας, μείωση του άγχους
5. Βεβαιωθείτε ότι δεν υπάρχει πρόβλημα αλλεργίας ή ευαισθησίας σε ένα ή περισσότερα φάρμακα	Πρόληψη πιθανών ανεπιθύμητων εκδηλώσεων
6. Πραγματοποιήστε υγιεινή των χεριών εκ νέου και φορέστε γάντια ελαστικά μη αποστειρωμένα μόνον σε περίπτωση επαφής με εκκρίσεις της στοματικής κοιλότητας	Μείωση της πιθανότητας μετάδοσης λοιμώξεων. Προαγωγή της αποτελεσματικότητας
7. Εξασφαλίστε στο κομοδίνο νερό	Διευκόλυνση της κατάποσης. Ταχύτερη διάλυση και απορρόφηση των φαρμάκων
8. Τοποθετείτε τις κάρτες φαρμάκων με τη σειρά των ασθενών κάθε θαλάμου	Οικονομία χρόνου, πρόληψη σφαλμάτων
9. Επιλέξτε το σωστό φάρμακο για το σωστό ασθενή, στη σωστή δόση, στη σωστή οδό χορήγησης, στο σωστό χρόνο	Η σύγκριση του φαρμάκου με την ιατρική οδηγία μειώνει τα λάθη
10. Ελέγξτε τις ημερομηνίες λήξης. Εκτελέστε τους υπολογισμούς δόσης του φαρμάκου αν είναι απαραίτητο	Αποφυγή χορήγησης ληγμένων φαρμάκων. Πιστοποιείτε τους υπολογισμούς με έναν άλλο νοσηλευτή, εφόσον πρόκειται για παιδιατρικούς ασθενείς
11. A) Τοποθετείστε τα φάρμακα έτοιμων δόσεων σε ένα κύπελλο μιας χρήσης. Μην αφαιρείται τη συσκευασία μέχρι να φτάσετε στο κρεβάτι του ασθενή. Διατηρείται τα ναρκωτικά και τα φάρμακα που χρειάζονται ειδικές νοσηλευτικές αξιολογήσεις σε ξεχωριστά κυπελάκια. B) Κατά την αφαίρεση ταμπλετών ή καψουλών από ένα φιαλίδιο, τοποθετείστε τον αριθμό που χρειάζεστε στο καπάκι του φιαλιδίου και έπειτα τοποθετείστε τις ταμπλέτες στο κύπελλο φαρμάκων. Κόβετε μόνο τις ταμπλέτες που είναι χαραγμένες στη μέση εάν είναι απαραίτητο για να έχετε την κατάλληλη δόση. Γ) Κρατήστε το μπουκαλάκι με το υγρό φάρμακο	Προαγωγή της ασφάλειας, πρόληψη σφαλμάτων Η τοποθέτηση του φαρμάκου στο καπάκι επιτρέπει την επιστροφή επιπλέον δόσης στο φιαλίδιο. Τα υγρά που μπορεί να στάξουν στην

με την ετικέτα στην παλάμη σας. Χρησιμοποιείτε το κατάλληλο ποτηράκι μέτρησης των υγρών και διαβάζετε την ποσότητα του φαρμάκου στο ύψος των ματιών σας. Σκουπίστε το στόμιο του μπουκαλιού με μία χαρτοπετσέτα.	ετικέτα δυσχεραίνουν την ανάγνωσή της Η ακρίβεια είναι δυνατή όταν χρησιμοποιείται κατάλληλο ποτηράκι και διαβάζεται σωστά.
12. Ελέγξτε ξανά κάθε συσκευασία, την κάρτα ή το παρασκεύασμα των φαρμάκων με την ιατρική οδηγία καθώς τα ετοιμάζετε.	Δεύτερος έλεγχος ασφάλειας
13. Όταν έχουν ετοιμαστεί όλα τα φάρμακα ελέγξτε τα για μία ακόμη φορά	Τρίτος έλεγχος ασφάλειας
14. Μη πιάνετε με τα χέρια σας το φάρμακο. Μεταφέρετέ το κατευθείαν στο ποτηράκι	Αποφεύγετε μεταφορά μικροβίων και πιθανή αλλεργία των νοσηλευτών από την επαφή με το φάρμακο
15. Χρησιμοποιήστε ογκομετρικό ποτηράκι για την καθορισμένη δόση του υγρού φαρμάκου	Εξασφάλιση ακρίβειας της δόσης
16. Αν το φάρμακο καθιζάνει ανακινήστε πριν το μεταγγίσετε στο ποτηράκι φαρμάκων.	Τα εναιωρήματα πρέπει να αναταράσσονται πριν χορηγηθούν για τη ομοιομερή κατανομή τους.
17. Πριν χορηγήσετε το φάρμακο, βεβαιωθείτε ότι αυτός είναι ο σωστός ασθενής. Υπάρχουν τρεις τρόποι για να το κάνετε: Α) Ελέγξτε το όνομα στο διάγραμμα του ασθενή Β) Ζητήστε από τον ασθενή να σας πει το όνομά του Γ) Πιστοποιείτε την ταυτότητα του ασθενή με ένα μέλος του προσωπικού που τον γνωρίζει	Η αναγνώριση του ασθενή αποτελεί ευθύνη του νοσηλευτή για την πρόληψη λαθών Αυτή είναι μια από τις μεθόδους αναγνώρισης Αυτό απαιτεί απάντηση από τον ασθενή, αλλά η νόσος και το άγνωστο περιβάλλον συχνά του προκαλούν σύγχυση Αυτό αποτελεί έναν άλλο τρόπο διπλού ελέγχου της ταυτότητας
Νοσηλευτική επαγρύπνηση Στα παιδιά ελέγχουμε το όνομα του παιδιού στο βραχιολάκι ή ρωτάμε τον κηδεμόνα του	
18. Βοηθήστε τον κλινήρη ασθενή να πάρει θέση καθιστή ή ημικαθιστική	Ευκολότερη λήψη – κατάποση Πρόληψη εισρόφησης - πνιγμονής
19. Χορηγήστε τα υγρά (σιρόπια, εναιωρήματα κλπ) μετά τα στερεά (ταμπλέτα, κάψουλες κλπ)	Επιτρέπει την απορρόφηση συγκεκριμένων σιροπιών που δεν πρέπει να λαμβάνονται με νερό (πχ Maalox, Peptonorm, κλπ.)
20. Κατά τη χορήγηση των υπογλώσσιων φαρμάκων, εξηγήστε στον ασθενή ότι πρέπει να βάλει το φάρμακο κάτω από τη γλώσσα. Να μην πάρει νερό ούτε να το καταπιεί	Τα φάρμακα αυτά διαλύονται ευκολότερα στο βλεννογόνο του στόματος και έχουν ταχεία δράση
21. Σε περίπτωση που ο ασθενής δεν μπορεί να καταπιεί, θρυμματίστε την ταμπλέτα, διαλύστε την σε νερό και χορηγήστε με τη σύριγγα	Εξασφάλιση λήψης της σωστής δόσης
22. Βεβαιωθείτε ότι ο ασθενής πήρε τα φάρμακα	Μπορεί ο άρρωστος να τα ξεχάσει ή να τα πάρει μαζί με άλλη δόση
Νοσηλευτική επαγρύπνηση Εφόσον ο ασθενής δε λάβει τα φάρμακά του για οποιοδήποτε λόγο, μη τα αφήνετε στο κομοδίνο του (αποθηκεύστε ή απορρίψτε αναλόγως)	
23. Πετάξτε τις άδειες συσκευασίες, ποτηράκια μιας χρήσης κλπ στα οικιακού τύπου απορρίμματα	
24. Καθαρίστε την επιφάνεια εργασίας για να μείνει καθαρή για την επόμενη χρήση	Πρόληψη μετάδοσης μικροοργανισμών
25. Αφαιρέστε τα γάντια και απορρίψτε τα κατάλληλα. Πλύνετε τα χέρια σας και εφαρμόστε αντιση-	Πρόληψη οριζόντιας μετάδοσης λοιμώξεων

πτικό διάλυμα

26. Ενημερώστε – υπογράψτε την κάρτα νοσηλείας του ασθενή	<i>Εξασφάλιση ελέγχου</i>
27. Χρεώστε τα φάρμακα που χορηγήθηκαν ανάλογα με την πολιτική του νοσοκομείου	<i>Συμπλήρωση ειδικού βιβλίου για χρέωση ναρκωτικών ουσιών</i>
28. Ελέγξτε τον ασθενή σε 30-60 λεπτά για να εξακριβώσετε την απάντηση στο φάρμακο	<i>Τεκμηρίωση και περαιτέρω αξιολόγηση</i>

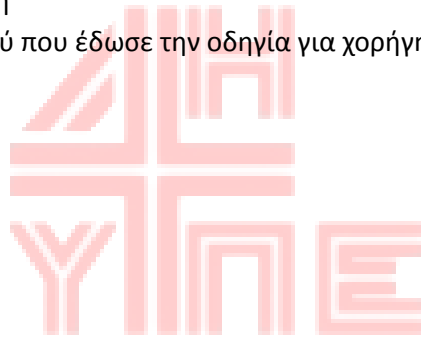
Αξιολόγηση Παρέμβασης

Βαθμός κατά τον οποίο επιτεύχθηκαν τα επιθυμητά αποτελέσματα που διατυπώθηκαν στη φάση σχεδιασμού.

Νοσηλευτική Τεκμηρίωση

Στην κάρτα νοσηλείας του ασθενούς θα μπορούσαν να σημειωθούν τα παρακάτω:

- Το όνομα, το επώνυμο και το δωμάτιο του ασθενή
- Ημερομηνία και ώρα χορήγησης
- Το φάρμακο και η μορφή του
- Η δόση, η συχνότητα και η διάρκεια της χορήγησης του φαρμάκου
- Εκτίμηση στοματικής κοιλότητας (ύπαρξη εξελκώσεων, λευκών πλακών)
- Συνεργασία του ασθενή
- Ονοματεπώνυμο ιατρού που έδωσε την οδηγία για χορήγηση φαρμάκου.

Βιβλιογραφικές Πηγές

- Burke, K & Lemone, P 2004, *Παθολογική- Χειρουργική Νοσηλευτική, Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς*, Τόμος Ι, 3^η Έκδοση, Εκδόσεις Λαγός, Αθήνα.
- Endacott, R, Jevon, P & Cooper, S 2009, *Clinical Nursing Skills, Core and Advanced*, 1st edn, Oxford University Press, New York.
- Smith-Temple, J & Johnson, JY 2002, *Nurse's guide to clinical procedures*, 4th edn, Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia.
- Αθανάτου, Ε 2004, *Κλινική Νοσηλευτική, Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*, Έκδοση ΙΕ', Ιατρικές Εκδόσεις Παρισιάνος, Αθήνα.
- Ακριτοπούλου, Δ 2003, *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική Ι*, Σημειώσεις Κλινικού Εργαστηρίου Γ' Εξαμήνου, Τμήμα Νοσηλευτικής, Θεσσαλονίκη.
- Καραγιαννίδου, Σ, Ντομπρίδου, Σ & Σαμαρά, Α 1996, *Νοσηλευτική Τέχνη, Ενδείξεις-Τεχνικές- Διαδικασίες, Βασικές Νοσηλείες*, Εκδόσεις Σιώκης, Θεσσαλονίκη.

